

Katolícka cirkev oslávi sviatok - Nepoškvrnené počatie Panny Márie

8. december

Katolícka cirkev oslávi v pondelok prikázaný sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie. Veriacich zaväzuje vo svedomí ako prikázaný sviatok (to znamená, že . je pod ťažkým hriechom neúčast' na svätej omši a zdržania sa vykonávania prác prekážajúcich zasväteniu dňa).

Cirkev od apoštolských čias učila, že Boží Syn, Mesiáš a Vykupiteľ sveta sa zrodil z Panny Márie. Predpovedal to aj starozákonný prorok Izaiáš: „Hľa Panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel, čo značí Boh s nami“ (Iz 7,14). To napokon vyznávame i my všetci v apoštolskom vyznaní viery: Verím v Ježiša Krista, ktorý sa počal z Ducha Svätého a narodil sa z Márie Panny. Čo však znamená, že Panna Mária bola nepoškvrnene počatá? Cirkev v náuke o nepoškvrnenom počatí Panny Márie učí, že vďaka jej slobodnému „staň sa“, sa mohol vteliť Boží Syn Ježiš Kristus. To nám hovorí, že Panna Mária bola pri počatí v živote svojej matky svätej Anny uchránená od dedičného hriechu. Boh Otec v Panne Márii pripravil pre svojho Syna matku, ktorá by bola dôstojným príbytkom pre jeho od večnosti existujúceho Syna. Cez archanjela Gabriela ju však požiadal o jej slobodný súhlas so svojim plánom.

Ako mariánsky sviatok sa Nepoškvrnené počatie Panny Márie začal v Cirkvi sláviť v ôsmom storočí na Východe a o sto rokov neskôr i na Západe. Pápež Klement XI. v roku 1708 nariadil, že bude záväzným pre celú Cirkev. Túto vieroučnú pravdu Cirkvi ako dogmu vyhlásil „ex cathedra“ pápež Pius IX. 8. decembra 1854 bullou *Ineffabilis Deus*. O štyri roky neskôr sa Panna Mária pod týmto menom predstavila pri svojom zjavení v Lurdoch Bernadete Soubirousevej, ktorej povedala: „Ja som Nepoškvrnené počatie“.

„Keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna, narodeného zo ženy, narodeného pod zákonom, aby vykúpil tých, čo boli pod zákonom, a aby sme dostali adoptívne synovstvo,“ hovorí nám svätý apoštol Pavol (Gal 4,4-5). Bola to vôľa nebeského Otca, aby bol jeho Syn, Ježiš Kristus poslaný na svet na spásu ľudstva (porov. Jn 3, 16; Fil 2, 6-11). Bola to teda Otcova vôľa, aby bola žena dôverne zapojená do tohto veľkého plánu spásy človeka. „Matka Spasiteľa má presné miesto v pláne spásy,“ napísal aj Ján Pavol II. v encyklike *Redemptoris Mater*.

V bohatom ústnom podaní Cirkvi vyšli z inšpirovaných stránok Svätého písma vnuknuté Duchom Svätým štyri záväzné vieroučné dogmy o Panne Márii (DV 9,10). II. Vatikánsky koncil v dogmatickej konštitúcii *Lumen gentium* hovorí: „Panna Mária, ktorá pri anjelskom zvestovaní prijala Božie Slovo do srdca i lona a priniesla na svet Život, uznávame a uctieваме ako pravú Matku Božiu a Vykupiteľovu“ (LG 53). Tieto slová II. vatikánskeho koncilu sú ozvenou Efezského koncilu. Tento ranný ekumenický koncil definoval roku 431 prvú Mariánsku dogmu, že Panna Mária je Božou Matkou - „Theotókos“ a vyhlásil, že Mária je naozaj Matka Boha, Syna človeka: „Svätá Panna je Božou Matkou, pretože podľa tela priniesla na svet Božie Slovo, ktoré sa stalo telom“ (DS 113).

O niekoľko storočí neskôr žijúca a modliaca sa Cirkev zväzila zjavenie o panenstve Márie v Písme a definovala druhú mariánsku dogmu o trvalom panenstve Panny Márie. Na Lateránskom koncile roku 649 pápež Martin I. vyhlásil trojakú podstatu panenstva Márie: „Mária počala bez oplodnenia mužom z Ducha Svätého, bez porušenia porodila Krista a po pôrode si zachovala neporušené panenstvo“ (Lateránsky koncil r. 649 A.D., DS 256).

Tretia mariánska dogma, o ktorej hovoríme práve dnes, prišla o viac než tisíc rokov neskôr. Definícia zapísaná v bulle pápeža Pia IX. *Ineffabilis Deus* (DS 1641) hovorí: „Najsvätejšia Panna Mária bola od prvého okamihu svojho počatia vyvolenou ako jedinečný dar milosti a výsad od Všemohúceho Boha, pre zásluhy Ježiša Krista, Vykupiteľa ľudstva, bola uchovaná čistou od každej škvrny dedičného hriechu“. Stalo sa tak 8. decembra 1854. Bolo to slávnostné potvrdenie stáročí kresťanskej viery, že tá, ktorú anjel pozdravil ako „milostiplnú“ (Lk 1, 28), vstúpila do svojho ľudského bytia bez poškvrny dedičného hriechu.

Vyhlasenie dogmy o Nepoškvrnenom Počatí sa uskutočnilo až po diskusiách, ktoré trvali niekoľko storočí. Udialo sa v napätej situácii v Ríme, keď zanikal pápežský štát. Pius IX. bol vlastne jeho poslednou hlavou. Krátko na to nasledoval Prvý vatikánsky koncil, ktorý potvrdil neomylnosť pápežov, čo sa týka viery a mravov, a to je aj prípad vyhlasovania dogiem a kanonizácií. Dogma bola vyhlásená i napriek tomu, že niektorí z najväčších učiteľov Cirkvi – konkrétne svätý Tomáš Akvinský a svätý Bernard z Clairvaux – nesúhlasili s teologickými dôvodmi náuky o Nepoškvrnenom Počatí. Pozitívne sa však k tejto vieroučnej pravde staval známy blahoslavený Ján Duns Scotus.

V 17. storočí Rímska inkvizícia, neskoršie Sväté ofícium, dnes Kongregácia pre náuku viery, zakázala používať výraz „Nepoškvrnené počatie“. Až pápež Gregor XVI. v rokoch 1831-1846 bol priaznivo naklonený vyhláseniu dogmy, ale pre opozíciu katolíckych kruhov z Nemecka, Francúzska a Anglicka nemohol svoj úmysel uskutočniť. Keď potom jeho nástupca Pius IX. konečne túto dogmu vyhlásil, urobil tak aj napriek mnohým námietkam aj zo strany biskupov, ktorí tvrdili, že to nie je ani potrebné, ani vhodné. Ako odpoveď na slávnostné vyhlásenie dogmy o Nepoškvrnenom Počatí pruský kráľ Friedrich Viliam IV., ktorý bol protestant, sa pokúšal zorganizovať medzinárodný protest. Niektorí pravoslávni, anglikánski, luteránski a kalvínski teológovia toto vyhlásenie okamžite odsúdili.

Dnes, po vyše sto rokoch, je to už dávno zabudnuté. Vieroučná pravda Cirkvi o mieste, úlohe a význame Panny Márie v Cirkvi, zostáva pre nás majákom na ceste k Ježišovi, kam nás predišla ona, Panna Mária, ktorú nám sám Ježiš Kristus, Boží Syn, dal za matku. Nepoškvrneným počatím sa totiž tajomstvo Panny Márie v Božom pláne spásy ľudstva nekončí, naopak, práve sa začína. Boh si ju vybral, povolal, a žiadal o jej slobodný súhlas. Aj Druhý vatikánsky koncil nám pripomína: „Lebo ani po svojom nanebovzatí neprestala v tomto spasiteľnom poslaní, ale svojím mnohonásobným orodovaním nám aj naďalej získava dar večného spasenia“.

